

Vásárhelyi Őszi Tárlat

A Vásárhelyi Hetek programjaként vasárnap délelőtt ünnepélyes keretek között nyílt meg a Tornyai János Múzeumban a XXI. Vásárhelyi Őszi Tárlat. Vass Imre, a Művészeti Szakszervezetek Szövetségének főtitkára mondott tárlatnyitó beszédet. Többek között ott volt dr. Agoston József, a megyei pártbizottság titkára, Hantos Mihály, a megyei tanács elnökhelyettese és Papp Gyula, a szegedi városi tanács elnöke. A Tornyai-plakettet és a munkajutalmakat dr. Csatornai Antal, a hódmezővásárhelyi városi tanács elnöke nyújtotta át. A Tornyai-plakett idei kitüntetettje Hézsó Ferenc festőművész. Munkajutalmat kapott Fülöp Erzsébet, Fodor József festőművészek és Sáros András Miklós grafikusművész. A hagyományoknak megfelelően, vasárnap délután a Május 1. Termelőszövetkezetben megnyílt a vásárhelyi képzőművészek kiállítása.

Tegnap, hétfőn délelőtt a hódmezővásárhelyi tanácsán a jugoszláviai Vajdaság képzőművészeinek képviselői és a Magyar Képzőművészek Szövetsége dél-magyarországi területi szervezete tartott megbeszélést képzőművészeti együttműködésük kérdéseiről, feladatairól és a további lépések lehetőségeiről.

Azt az utóbbi időben felfeljáró tény, hogy a kollektív képzőművészeti tárlatok gyengélkednek, a vasárnap megnyílt XXI. Vásárhelyi Őszi Tárlat csak megerősítette bennünk. Elbizonytalanodásnak, visszalépésnek lehetünk tanúi, melyet az sem menthet ez esetben, hogy húsz esztendő elteltével — annak minden tapasztalatával, következtetéseivel és jogosan elvárható feladataival — új korszakot kell nyitni a vásárhelyi művészetnek, az őszi tárlatoknak. A XXI. Őszi Tárlat, sajnos, nem lett se magasabb művészi színvonalú, se műfajilag, se stílusában gazdagabb.

Hol kereshetjük, a verszékeny összkép láttán, az okokat? Úgy tűnik — s talán ez a leglényegesebb és leginkább figyelmeztető —, hogy túlságosan meg vannak terhelve képzőművészeink. Sok a kiállítás, sok a kötelezettség. A kiállításokon való részvételt pedig sokan érzik kötelezően szükségesnek, etikai kérdésnek. Ebből egyenesen következik, hogy ha nem sikerül két tárlat között kiemelkedő műveket készíteni, vagy a gyengébben sikerültet küldik el, vagy a már más kiállításon kipróbált régieket. Ezért köszönnék hát ránk régi ismerősként ezen a mostani tárlaton is festmények, grafikák, szobrok.

Szóvá kell tennünk egy másik figyelmeztető jelenséget is. Évek óta sikeres szereplő művészek hiányoznak a mostani tárlatról. Okok lehetnek, melegségek aligha. Még kedvező is lehetne ez a jelenség, ha azért hiányozna egy-két alkotó, mert egyéni kiállításra összpontosított, esetleg hullámvölgyben van, vagy éppen murális feladattal bízták meg. De sejtlen lehet valamiféle elfordulást, valamiféle kollektív, passzív rezisztenciát. Talán ehhez is kapcsolható az a sokszor hangoztatott gondolat, hogy helyi mezőnyben éppúgy ki-

a táblaképen belül is értelmes monumentalitást, az ember és a munka jelképi gazdasági ábrázolását, a visszafogott színek ünnepélyességét, az újszerű fogalmazásmódot. Az ideai Tornyai-plakettes Hézsó Ferenc egyre fokozódó dekorativitása, színtobzódása mind kétségbeesettebben követeli a nemes anyagot, a mozaikot, a gobelint. Három képe közül legfigyelemreméltóbb a Requiem egy tanyasi iskoláért című temperaképe, ahol az analízis, elemeire tördelt világot egységbe tudja tartani a művet szülő gondolat. Csikós András festményeinek fő erénye, hogy az emberek lettek képeinek főszereplői. A többiek — Fülöp Erzsébet, Fodor József, Fejér Csaba, Kurucz D. István, Szalay Ferenc — szokásos színvonalukon szerepelnek.

A grafikai anyag a festményekkel ellentétben szinte kizárólag „nem vásárhelyi”. Jelen van az élen járó magyar grafikusgárda néhány képviselője. Kár, hogy ismerős, másutt már kiállított lapokkal szerepelnek. Néhány név az emlékezetes sorból: Szemethy Imre, Sáros András Miklós, Ágoston Margit, Rékassy Csaba, Csohány Kálmán, Sulyok Gabriella, Engel Tevan István, Czinke Ferenc — érdemes végigböngészni rajzaikat, négyzetcentiméterre.

Igen szegényesek a szobrászi műfajok. Olyan kiváló művész, mint Szabó Iván, megoldatlan művekkel, ötlet-szobrokkal szerepel. Nagy Sándor sem lépett tovább évekként elszórt kisbábok útján. Tóth Valéria finom lírája, érzékeny humánuma is hasonló szobrokat szül évente. Emlékezetes viszont Szurcsik János gobelin faliképe, és Végvári Gyula falikerámiája.

Tandí Lajos

Fiatalok a testvérvárosban

A Vereckei-szoros közelében, a csaknem két kilométer hosszú Beszkidi-alagútban csattogtak a Tisza-expressz kerekai, amikor elindultunk reggelizni a szovjet étkezőkocsiba. A KISZ Szeged városi bizottsága 31 tagú ifjúmunkás csoportot szervezett városunk felszabadulása 30. évfordulója tiszteletére Odesszába, Szeged testvérvárosába. A választott KISZ-vezetőkből álló delegáció utazásának célja a testvérvárosi kapcsolatok elmélyítése, a két város fiataljainak találkozása, Odessza város megismerése volt.

Rövidre szabott kijevi tartózkodásunk után egy éjszakán át tartó utazással megérkeztünk utunk végcéljához, Odesszába. Nagyon kedvesen fogadták delegációnkat az állomáson. Amíg autóbusszal végighaladtunk a városban, első benyomásaink nagy hatással voltak ráink. A városnézés csak megerősítette első impresszióinkat. Szálláshelyünkön pár száz méterre modern lakótelepen fut keresztül a Szegedcsikája. Városunkról elnevezett utca modern lakóépületeivel, kiszolgálóegységeivel és zöld pihenőparkjaival, játszótérrel hangulatt meghatározó, kellemes otthont nyújt az ottlakóknak. Egy-egy tömbhöz eleve ugyanazon építészeti stílusban hozzáépítettek egy-egy áruházat, éttermet, óvodát, bölcsődét.

Beszélgtem Vladimir Pluscsinnal, a Szputnyik iroda igazgatóhelyettesével. Volgya ez év februárjában járt Szegeden. A Krasznaja étteremben felidéztek az itt eltöltött napokat. Fogadott a Lenini Komszomol Odessza városi bizottsága első titkára, Jurij Dogcsenko. Tájékoztattuk egymást a két város ifjúsági szövetségének munkájáról. Odesszában 140

ezer komszomolista él, a Komszomol XVII. kongresszusa határozatai az odesszai fiatalok tevékenységét is hosszú időre meghatározzák. A komszomolista hősök példája a Honvéd Hábortuban, az országuk, városuk újja építésében kötelezi a komszomolizmus építésében való aktív részvételre a fiatalokat. A Komszomol-titkárok 80 százaléka tagja az Ukrán Kommunista Pártnak. Nagy gondot fordítanak az eszméleti nevelőmunkára, a haladó hősi hagyományok ápolására, tiszteletben tartására. A fiatalok tisztelgése az odesszai hősök előtt, az ismeretlen hős tengerész emlékműve előtt megható pillanatot. Amikor a KISZ Szeged városi bizottsága koszorúját elhelyezték az emlékmű talapzatára, a hős város védői előtt tisztelgettünk, de tisztelgettünk az odesszai hősök előtt is, akik 30 évvel ezelőtt felszabadították Szegedet, és azok előtt, akik magyar földön áldoztak életükért.

Az elmúlt években az Expressz—Szputnyik ifjúsági utazási irodák szervezésében sok odesszai fiatal járt Szegeden, és ugyancsak sok szegedi fiatal járt Odesszában. A két város ifjúsági szervezeteinek kapcsolatai másfél évtizedes múltra tekintenek vissza. Nem elég csak a városok legfelsőbb választott ifjúsági szervezeteinek a kapcsolatot tartani. Megállapodtunk, hogy a lehetőségekhez mérten a találkozókat bővítjük, és a hasonló jellegű üzemek között is megpróbáljuk azt kiépíteni, az egyetemek mintájára. J. Dogcsenko kíséretében el látogattunk a fekete-tengeri flotta legnagyobb személyszállító hajójára, az „Admiral Nahimovra”. A kikötőben Szergej Popov, a fekete-tengeri flotta Komszomol Bizottságának titkára és Ivan Ivanovics, az „Admiral Nahimov” első kapitánya fogadott nagy szeretettel. Szinte stílszerűen a hajó korlátjához lépve a Szegedről elnevezett vízbuzst pillantottuk meg, ahogy fedélzetén kirándulókkal elhúzott mellettünk.

A szegedi fiatalokat érdekes, sokszínű program várta a KISZ városi bizottságának titkára

a hős városban. Megtekintettük a Hadtörténeti Múzeumot, és más nevezetességeket, de megismerkedtünk a munkáshétköznapokkal is. Jártunk a hidraulikus alkatrészgyárban, ahol a dolgozók 60 százaléka fiatal. A fiatalok 55 százaléka komszomolista. A marogépek, az esztergapadok mögött sok fiatal leány, asszony dolgozik. Az egyik ilyen, lányokból, asszonyokból álló komszomolista brigád érte el az elmúlt fél évben a gyárban dolgozó brigádok közül a legjobb eredményt. Nagyüzemi KISZ-titkáraink, Koós László, Tápai László és Falat László elismerően bólgattak a dolgozók ily magas érdekvédelmén és egészségvédelmén. Bemutatták a munkaközi szünetekben pihenés céljára épült pszichológiai szobát. Csoportunk orvostagja, dr. Csónka Lajos bizonygatta, hogy az ilyen rendeltetésű termek mennyire hiányoznak a magyar üzemekben. Van a gyárban fodrász, cipész, szabóműhely, sőt mosoda is, hatalmas termékmutató terem, és filmvetítésre is alkalmas, 150 személyes előadóterem. Záporoztak a kérdések a gyár főkonstruktőréhez és a Komszomol-titkárhoz. A gyár gazdasági felépítése hasonló a szegedi üzemekéhez, még a munkás-alkalmazotti arány is. Több közigazgatást, szervezőt foglalkoztatnak. Termékük közel 70 százalékát exportálják. Az újtómozgalom különösen a fiatalok körében népszerű. Az újtók részére külön barakkterem áll rendelkezésre.

A szállodánkban levő Arkagyija étteremben 1945-ben Szegeden járt szovjet katonával együtt jártuk a magyar csárdást, majd magyar nótákat énekeltek. Az egyik legemlékezetesebb a vasutasok Komszomol-klubjában való találkozásunk volt az Autóagregát gyár fiataljaival.

Felejthetetlen napokat töltöttünk Szeged testvérvárosában. Viszontlátásra, Szegeden — búcsúztunk gazdagodva sok élménnyel, és sok új baráttal.

Lénárt Béla,
a KISZ városi bizottságának titkára

Bely vagy pascha?



A tizenhárom szerencsétlen szám, pontosabban ennyire szeletelték föl az Omer névre hallgató hős, előbb hadnagy, később bej, legvégül pasa történetét, mint holmi tengeri kigyót: még fűtött a meleg nyár, mikor elővillantották sziszegő nyelvét, s most szobatra, zord őszi tére jutottak el farkavégéig. Ágyúval nem praktikus lőni a verébre, meg-

teszi az egyszerű csúzi is, hanem a kigyó veszélyesebb jószág...

Nem tudom, valóságos vagy költött személy a képzőletársnyú hős? Nem tudom, és őszintén szólva nem is izgat különösebben, felőlem akár bely is lehetne, elipsziónnal, vagy pascha, escéhával — ahogyan a címet is írtam. Bármilyen behízsgó, sima modorú, a harcokban bátor a hölgyekkel gavallér, selymes tekintetű és dinamitöklű, jószívű és nagyvezű szupersztár — antipatikus képét sütötte az emlékezetembe. Azóta hogy köpönyegét forgatta, s mindig úgy forgatta, hogy a becsvágy, a karrier terepszíneivel forduljon felém. Attól kiváltképp antipatikus, hogy a színész, ki tízes farkasként bújít ebbe a báránybőrbe, magyaros névű, ha jól silabizálom Mihael Baloh az eszemadta. Kezében letéve egyszerre az osztrák és oszmán birodalom jövője, nagy markú legénytehát; fardozásaiért, a jószomszédi viszony ápolásáért Lipót-rendet szögez mellére a Habsburg. S ettől végképp ellenszenves marad.

Mert odáig rendben, hogy korunk haladó politikai eszményének, a békés egymás mellett élésnek mondjuk kalandos filmsorozatot szentel az osztrák televízió. Bár kérdéses, szabad-e annak árán, hogy az eszményt történelmietlenül vetítik vissza egy történelmi korba, ahol az érdekeltégi politika

látványos álarcának használták csupán. Kevésbé értem viszont, miért veszi át a mi televíziónk. Minden kisdíák tudja széles e hazában, hogy ez a sajnos reális bécsi politika, melyet „békes egymás mellett élésnek” legfeljebb csufolni lehetett, csak az oszmán birodalomra vonatkozott — miránk és a nemzetiségekre rabláncot kulcsolt karperec helyett, s úgy neveztek latin példára: divide et impera, oszd meg és uralkodj rajtuk. A mi derék Omer pasánk pontosan azon fardozott, amitől Magyarország évszázadokon át szenvedett, vérzett, két nagyhatalom szorító bilincsébe. Még jó, hogy a vasárnaponként adagolt Omer-szeletek szintvaló, utolsó falatját szombat délutánra hozták előre. Más, különben mivel magyarázák éppen október 6-án, pár órával az aradi vértanúk emlékére vetített Fáklyaláng előtt, hogy mit jelent ma is számunkra szabadságküzdelmeink emlékezte, történelmünk tanúsága.

Egyébiránt, majdnem elfelejtem, az Omer pasa, mint krimi vagy kalandromantika (leszámítva fenti ellenérzésünktől), a műfaj időtlen santonramájába is hézagosan, rojtos szegéllyel illeszkedik. Harmatgyenge. Átlászló blöff, mint egy rossz rejtvény, ami agytornához erőtlen serkentő, pusztító időtöltésre meg haszontalan, üres.

N. L.

Jelképes vacsora

Igazán kár, hogy a Budapesti Művészeti Hetek szervezői fukarul bannak a vidéki városokkal, s a meghívott külföldi művészek, együttesek közül csak keveseknek van alkalmuk másutt is bemutatkozni. Ez ügyben persze sok múlik a vidéki városok szemfülességén is. Ezért is örültünk a híreknek, hogy Róma, Lisszabon és München egy-egy rangos, egyetemi színházat látja vendégül a JATE kulturális bizottsága.

Nem a szegedi szervezőkön múlott, hogy a három együttes közül csak a portugál Teatro Comuna váltalta a fellépést. A vacsora című kollektív alkotást, Joao Motta rendezői irányításával, szombaton este két előadásban mutatták be az Auditorium Maximumban.

Az előadás (a lengyel Grotowskítól eredeztethető szegény és kegyetlen színház eszközeivel) a portugál államot és egyházat képví-

selő szereplők szimbolikus vacsorája, ahol a teríték s az étel a nép munkája, szerelme, szenvedése, öntudatra ébredése. A hatásos, de helyenként túlságosan lelassított, s utánérzésektől sem mentes előadás legdrámaibb jelenetében az ember teljes-ségre törekvését, munka és boldogság utáni vágyát játssza-dúdolja el a két főszereplő, a színészi és rendezői megvalósítás emlékezetes jelenetsort teremt. A mindössze három hangból álló dallamtöredék jelentés-tartalmanak variációsora után az előadás veszt addigi feszültségéből, s már-már közhelynek számító eszközökkel próbálja a néző figyelmét és ronkonszenvét megtartani.

A Teatro Comuna előadása jó példa volt arra, hogy messziről jött emberrel kell találkozunk ahhoz, hogy a közeliünkben élőt jobban becsülhessük.

P. K.

Országos történelem- és vándorgyűlés

Történelemkönyv-kiállítás

Az oktatásügy korszerűsítésében jelentős rész jut a legalapvetőbb iskolai munkaeszköznek, a tankönyv tartalmi és didaktikai továbbfejlesztésének. Nem véletlen, hogy a két tudományos társulat, amely különösen érdekelt a történelemtanítás korszerűsítésében — a Magyar Történelmi Társulat és a Magyar Pedagógiai Társaság — hétfőn kezdődött első közös vándorgyűlését e fontos témának szenteli. Budapesten a pedagógusok Fáklya-klubjában sorra kerülő kétnapos vándorgyűlésen mintegy 250 hazai szakember — történelemkutatók, tanárok, főiskolai és egyetemi oktatók — vesznek részt.

A plenáris ülés előtt Hirona Sándor, a Tankönyvkiadó Vállalat irodalmi vezetője megnyitotta a 25 éves vállalat kiállítását, amely az utóbbi negyedszázad törté-

nelemkönyveiből ad sokrétű áttekintést. Egyben illusztrálja a tankönyvkiadás negyedszázados fejlődését.

A hétfőn kezdődött vándorgyűlést Mátrai László akadémikus, a Magyar Tudományos Akadémia II. osztályának elnöke nyitotta meg. Szólt a történelemkönyv írásának jelentőségéről, amelynek napjainkban az iskolai történelemtanítás korszerűsítésének közeli és távoli munkálatainak aktualitását. Hangsúlyozta, hogy ebben a munkában rendkívül fontos a szakembereket összefogó különböző társadalmi szervek közreműködése.

Ezt követően előadások hangzottak el. A plenáris ülés előadásait hozzászólások követték, majd a résztvevők négy szekcióban folytatták munkájukat.